

Riktlinjer för handläggning av ärenden gällande små enskilda avlopp i Båstads kommun

Fotograf, Tina Eriksson 2015

Riktlinjerna ersätter tidigare antagna riktlinjer (SBN § 223) för handläggning av enskilda avlopp, antagen den 8 dec 2008.

Inledning

Vårt viktigaste livsmedel är vatten. En trygg dricksvattenförsörjning förutsätter att yt- och grundvatten skyddas mot bland annat överuttag och närsalter (fosfor och kväve). Våra hav och vattendrag övergöds på grund av utsläpp från närsalter, som bland annat kommer från enskilda avlopp.

Vattenmyndigheterna har det övergripande ansvaret att säkerställa att EU:s ramdirektiv för vatten (vattendirektivet) genomförs i Sverige. Vattenmyndigheten har gett kommunerna i uppdrag att ställa krav på hög skyddsnivå för enskilda avlopp, som bidrar till att en vattenförekomst inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status. Statusklassificeringen av ekologisk status är en bedömning av bland annat kvaliteten på och förekomsten av växt- och djurarter. För att illustrera den ekologiska statusen på vatten använder man sig av fem nivåer: hög, god, måttlig, otillfredsställande och dålig.

Båstads kommun tillhör Västerhavets vattendistrikt. Vattenförekomster som finns i Båstads kommun har klassats av vattendistriktet. Stensån, Örebäcken, Kagleån samt Laholmsbukten och Skälderviken uppnår idag inte god ekologisk eller kemisk status och ska enligt den föreslagna åtgärdsplanen framtagen av Västerhavets vattendistrikt uppnå god status till 2021.

Miljöavdelningen har sedan slutet av 2012 systematiskt arbetat med att inventera och åtgärda enskilda och samfälliga avloppsanläggningar, så att de på sikt ska uppfylla miljöbalkens (MB) grundläggande krav på godtagbar avloppsrening.

Trots detta kommer det bli svårt för Båstads kommun att uppnå god ekologisk status för kommunens vattenförekomster till år 2021. Riktlinjerna skall användas som ett verktyg i arbetet för att öka möjligheten att nå god status samt för en mer likartad handläggning av enskilda avlopp.

Riktlinjerna innehåller både internationella och nationella lagkrav men också av kommunen egna framtagna bedömningsgrunder för hur avloppsärenden ska handläggas och bedömas för en mer rättvis och likartad handläggning i kommunen. De egna bedömningsgrunderna ska också ge ett större stöd till handläggarna vid beslutsfattande. De av kommunen egna framtagna bedömningsgrunder som inte lagstadgade är bland annat:

- Kriterier som framtagits när hög skyddsnivå skall gälla i Båstads kommun
- Områden där enskilda avloppsanordningar inte bör anläggas, s.k. stoppområden
- Handläggningsrutiner vid ny-/ombyggnation av bostadshus/komplementbyggnad med indraget vatten utanför verksamhetsområde för det kommunala avloppsnätet
- Tidsbegränsning av tillståndsbeslut
- Handläggningsrutiner för avloppsinventering
- Bedömningsgrunder för undermåliga enskilda avlopp
- När dispens ska gälla för åtgärd av undermåliga avloppsanordningar

Bakgrund

Innan avloppsvatten får släppas ut måste det enligt gällande lag tas om hand och renas. I annat fall kan de föroreningar och smittämnen som finns i avloppsvattnet påverka miljön eller människors hälsa negativt.

De flesta av de ämnen som finns i avloppsvatten förekommer även naturligt i miljön. Det är när de förekommer i för stora mängder eller på fel plats som de blir föroreningar. Exempel på sådana föroreningar i avloppsvatten är organiskt material, som kan orsaka syrebrist i de vatten som de släpps ut i.

Andra ämnen, speciellt fosfor och kväve, kan på grund av att de stimulerar alg tillväxt orsaka övergödning. Övergödningen kan även leda till syrebrist. Den stora mängden alger och andra växter dör så småningom. När de dör och ska brytas ner behövs syre.

Avloppsvatten innehåller även bakterier, virus och parasiter, som kan ge upphov till sjukdomar hos människor och djur om avloppsvattnet inte hanteras på rätt sätt. Ungefär 20 % av de enskilda dricksvattenbrunnarna är förorenade till följd av undermåliga enskilda avlopp.

I avloppsvattnet finns också metaller och svårnedbrytbara organiska ämnen. Många av de ämnen som släpps ut binds till partiklar och ackumuleras i bottensedimenten. Detta kan ge negativa effekter på de växter och djur som lever i vattnet eller i sedimenten.

På senare år har forskare uppmärksammat att läkemedelsrester och ansamlingen av hormoner i avloppsvatten kan orsaka reproduktionsstörningar på fisk som lever i närheten av avloppsvattenutsläpp.

Bristfälliga enskilda avlopp har av Havs- och vattenmyndigheten bedömts vara en av de stora bidragande faktorerna till att god status inte uppnås i våra vattenförekomster. 10 % av de svenska hushållen har idag enskilda avlopp och släpper ut nästan lika mycket övergödande ämnen som resterande 90 % av övriga hushåll som är anslutna till de kommunala reningsverken.

I Båstads kommun behövs åtgärder vidtas för att förbättra statusen hos flera av kommunens vattenförekomster. Laholmsbukten exempelvis är i dag klassad med "otillfredsställande ekologisk status". I Skålderviken bedöms den ekologiska statusen som "måttlig".

Båstads kommun har en stor andel enskilda avlopp. Idag finns det uppskattningsvis 2 700 hushåll med enskilda avloppsanläggningar i Båstads kommun. Miljöavdelningen handlägger cirka 200 avloppsärenden årligen. I kommunen bedöms cirka 80 % av de enskilda avloppen vara undermåliga.

En minskning av kväve- och fosforbelastningen kommer inte att ge omedelbara effekter i miljön. Det krävs ofta en lång återhämtningsprocess i mark, vatten och sediment innan halterna av näringsämnen når långsiktigt önskvärda nivåer i ekosystemen. Genom tillsyn och krav på åtgärd av bristfälliga enskilda avlopp möjliggör för kommunen att bygga upp system för detta och att på sikt uppnå en bättre status i våra vattenförekomster.

Tillämpning

Riktlinjerna börjar gälla från det datum den antas av Myndighetsnämnden och gäller fram till det att beslut fattas om att den ska tas ur bruk.

Revidering

Eftersom kunskapen om såväl miljön som de enskilda avloppens effekt på miljön hela tiden växer och utbudet av reningsteknik förändras, är det av stor vikt att riktlinjerna blir ett levande dokument som revideras i takt med utveckling och förändringar inom området. Revidering av riktlinjerna ska ske vid behov och godkännas av Myndighetsnämnden.

Syfte

Riktlinjerna är framtagna för att visa vilka riktlinjer och mål Båstads kommun har i frågan om enskilda avlopp, underlätta för handläggaren att fatta likvärdiga och rättvisa beslut, samt att användas som ett verktyg för att uppnå god ekologisk status på alla våra vattenförekomster. Riktlinjerna syftar till att handläggningen av avloppsärenden så långt som möjligt ska vara enhetlig och vägledande för nämndbeslut och i det delegerade beslutsfattandet samt öka förutsägbarheten i myndighetsutövandet. De syftar även till att underlätta handläggningen av ärenden, vid tillståndsgivning och vid yttrande till bygglovsavdelningen vid nybyggnation samt vara vägledande för handläggare, privatpersoner, entreprenörer och projektörer.

Mål

Avsikten med riktlinjerna är att underlätta bedömningen så att alla avloppsansökningar bedöms utifrån samma grunder samt att förbättra förutsättningarna för att nå god ekologisk status på våra vattenförekomster.

Avsteg

Avsteg från riktlinjerna ska prövas av Myndighetsnämnden.

Avgränsning

Riktlinjerna gäller för små avloppsanordningar, det vill säga anordningar som betjänar upp till 5 hushåll vilket antas motsvara 25 personekvivalenter (pe) (5 pe per hushåll). Definitionen av en pe utgår från den föroreningsbelastning i form av BOD (syreförbrukande ämnen) som en person beräknas orsaka per dygn - motsvarande 70 g BOD7/person och dygn.

Miljömål

Avloppsvattenhanteringen, liksom det övriga miljöarbetet i Sverige, styrs i allt högre grad av de miljö kvalitetsmål som beslutats av riksdagen. Målen beskriver den kvalitet och det tillstånd för Sveriges miljö, natur- och kulturreсурser som är ekologiskt hållbara på lång sikt. De miljö kvalitetsmål som främst gäller för avloppsvattenhanteringen är:

- Grundvatten av god kvalitet
- Levande sjöar och vattendrag
- Myllrande våtmarker
- Hav i balans
- Levande kust och skärgård
- Ingen övergödning
- Giftfri miljö
- God bebyggd miljö

Miljö kvalitetsnormer

För att minska hälso- och miljö påverkan från så kallade diffusa utsläpp infördes miljö kvalitetsnormer med miljö balken 1999. Ett av syftena med miljö kvalitetsnormer är att komma till rätta med situationer där många olika källor bidrar till en oacceptabel situation och där kraven måste fördelas mellan flera. Miljö kvalitetsnormerna gäller dock även när påverkan bara kommer från enstaka källor.

Enligt miljö balken ska myndigheter och kommuner inom sina respektive ansvarsområden vidta de åtgärder som behövs för att uppfylla gällande miljö kvalitetsnormer. Det innebär bland annat att kommunerna behöver ställa krav på hög skydds nivå för enskilda avlopp som bidrar till att en vattenförekomst inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god

ekologisk status. Vidare måste kommunerna utveckla sin planläggning och prövning så att miljö kvalitetsnormerna för vatten uppnås och inte överträds.

Lagstiftning

Bestämmelserna om enskilda avlopp återfinns i miljöbalken (1998:808), förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (FMH), Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd (HVMFS 2016:17) om små avloppsanordningar för hushållspillvatten samt i de kommunala föreskrifterna.

I miljöbalken och dess förordning finns de grundläggande bestämmelserna om enskilda avlopp.

Reningskrav

Avloppsvatten skall enligt 9 kap. 7 § MB avledas och renas eller tas omhand så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer.

I 12 § FMH framgår att det är förbjudet att släppa ut avloppsvatten från vattentoalett eller tätbebyggelse i vattenområde, om avloppsvattnet inte har genomgått längre gående rening än slamavskiljning. I förarbetena till miljöbalken nämns exempel på vattenområden såsom sjöar, vattendrag, diken och kärr.

Tillstånd/anmälan

Innan arbetet med att inrätta en avloppsanordning med vattentoalett påbörjas krävs enligt 13 § FMH tillstånd från den kommunala nämnden. Tillstånd krävs även vid anslutande av vattentoalett till befintlig anordning.

För att ändra en befintlig avloppsanordning krävs enligt 14 § i samma förordning en anmälan till den kommunala nämnden. Anmälan krävs även vid inrättande av annan avloppsanordning än en som vattentoalett ansluts till.

Kretsloppsanpassning

Miljöbalkens 2 kap. 5 § säger att alla som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd skall hushålla med råvaror och energi samt utnyttja möjligheterna till återanvändning och återvinning. Det är även viktigt att näringsämnen återförs, d.v.s. att aktuella avloppsfraktioner ersätter annan gödning.

Lokala föreskrifter

Eget omhändertagande av avloppsfraktioner (t.ex. kompostering av latrin eller spridning av urin) på egna fastigheten kräver anmälan/ansökan om tillstånd enligt gällande Renhållningsordning för Båstads kommun.

Strategi för vatten och avlopp på landsbygden i Båstads kommun

En avloppsstrategi för utbyggnaden av det kommunala avloppsnätet på landsbygden i Båstads kommun antogs 2012. Strategin för vatten och avlopp på landsbygden ska underlätta hantering av enskilda avlopp i avvaktan på utbyggnad samt bestämmelser för områden som inte inom en överskådlig tid berörs av utbyggnad.

Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd (HVMFS 2016:17)

Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd om små avloppsanordningar för hushållspillvatten vägleder om tillämpningen av lagstiftningen kring enskilda avlopp. I råden tas bland annat kunskapskrav, lokaliseringar, skyddsnivåer, kretslopp och hushållning, skötsel och dokumentationskrav upp. Båstads kommuns arbete med enskilda

avlopp grundar sig på dessa allmänna råd. Bedömningar görs i varje enskilt fall utifrån skälighetsprincipen, naturliga förutsättningar, risken för olägenhet samt detaljplaner och föreskrifter för vattenskyddsområden.

Skyddsnivå

Enligt NFS 2006:7 är det upp till nämnden i respektive kommun att bedöma vilka områden i kommunen som skall ha strängare reningskrav, dvs. hög skyddsnivå. Ett område kan bedömas ha hög skyddsnivå ur hälsoskyddssynpunkt och/eller ur miljöskyddssynpunkt.

Kraven för normal skyddsnivå motsvarar minimikravet för rening från en enskild avloppsanordning vilket innebär att alla anordningar måste uppnå minst dessa krav.

Normal skyddsnivå

MILJÖSKYDD	HÄLSOSKYDD
<ul style="list-style-type: none"> • Minst 90 % reduktion av BOD7 (organiska ämnen) • Minst 70 % reduktion av fosfor (tot-P) • Teknik som begränsar användningen av vatten används, t.ex. vattensnåla armaturer. • Fosfatfria tvättmedel och fosfatfria hushållskemikalier används. • Avloppsanordningen möjliggör återvinning av näringsämnen ur avloppsfraktioner eller andra restprodukter. • Åtgärder vidtas för att minimera risk för smitta eller annan olägenhet för djur. 	<ul style="list-style-type: none"> • Utsläpp av avloppsvatten medverkar inte till en väsentlig ökad risk för smitta eller annan olägenhet, t.ex. lukt, där människor kan exponeras för det, exempelvis genom förorening av dricksvatten, grundvatten eller badvatten. • Den hantering av restprodukter från anordningen som äger rum på fastigheten, kan skötas på hygieniskt acceptabelt sätt.

Exempel då hög skyddsnivå beträffande miljöskydd bör tillämpas är när anläggningen är belägen inom samlad bebyggelse med ett högt antal utsläppskällor eller inom s.k. omvandlingsområden där fritidsbebyggelse omvandlas till permanentbostäder.

Hög skyddsnivå ur miljöskyddssynpunkt bör även tillämpas för att skydda dricksvattenförekomster, badvatten, våtmarker eller recipient som är känslig av andra skäl. Enskilda avlopp som bidrar till att en vattenförekomst inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status bör också omfattas av hög skyddsnivå beträffande miljöskydd.

Även i skyddade områden enligt 7 kap. MB t.ex. Natura 2000 och naturreservat som är skyddade på grund av värden som kan komma att störas av inrättande eller drift av avloppsanordning, bör hög skyddsnivå tillämpas.

Utöver minimikraven som anges för normal skyddsnivå, ska anläggningar inom områden med hög skyddsnivå även leva upp till följande reduktionskrav:

Hög skyddsnivå

MILJÖSKYDD	HÄLSOSKYDD
<ul style="list-style-type: none"> • Minst 90 % reduktion av BOD7 (organiska ämnen) • Minst 90 % reduktion av fosfor (tot-P) • Minst 50 % reduktion av kväve (tot-N)	<ul style="list-style-type: none"> • Ytterligare skyddsåtgärder utöver den huvudsakliga reningen i anordningen vidtas. Exempelvis kan det finnas behov av att förbjuda vissa utsläpp, att göra utsläppspunkten mer svårtillgänglig, öka anordningens robusthet eller att lägga till reningssteg som ytterligare reducerar föroreningsinnehållet, ökar uppehållstiden, utjämnar varierande flöden eller tar emot eventuellt bräddat vatten.

Kriterier för när hög skyddsnivå skall gälla i Båstads kommun

I varje enskilt fall ska en bedömning av skyddsnivån göras, både beträffande miljöskydd och hälsoskydd enligt nedan framtagna kriterier.

I följande områden skall kraven på hög skyddsnivå beträffande miljöskydd för enskilda avloppsanläggningar uppfyllas:

1. Inom kommunens vattenskyddsområden (enligt de kartor som tillhör skyddsföreskrifterna i respektive vattenskyddsområde)
2. En zon på 300 m från havet (strandlinjen)
3. 200 m på båda sidor av Stensån, Käglaån samt Örebäcken
4. Inom 50 m på båda sidor av alla vattendrag som är vattenförande året om samt 50 m från strandlinjen vid alla sjöar
5. Inom 100 m på båda sidor av alla vattendrag som är vattenförande året om samt 100 m från strandlinjen vid alla sjöar där status är sämre än god med avseende på näringsämnen
6. Inom naturreservat och Natura 2000 områden
7. Inom områden med sammanhållen bebyggelse med minst 4 hushåll utan kommunalt VA, eller där den sammanlagda belastningen är eller riskerar att bli hög på grund av antalet utsläppskällor.

Kraven på hög skyddsnivå ska alltid uppfyllas när avloppsvattnet efter rening släpps ut till vattendrag och sjöar som är vattenförande året om. I övriga områden gäller generellt normal skyddsnivå. Kraven kan dock ökas om det finns andra värden i området som kan påverkas av avloppsutsläpp.

Enligt nedan ska reningskrav enligt hög skyddsnivå för hälsoskydd gälla i följande fall:

1. Där dricksvatten riskerar att påverkas.
2. Där badvatten riskerar att påverkas.
3. Inom områden där den sammanlagda belastningen är eller riskerar att bli hög på grund av antalet utsläppskällor.

För övriga områden ställs krav enligt normal skyddsnivå för hälsoskydd. En bedömning ska dock alltid göras i det enskilda fallet vilket kan innebära att en annan bedömning behöver göras när förhållandena på den aktuella fastigheten blivit kända.

Handläggning av avloppsärenden

Handläggningen av avloppsärenden innefattar beslut om tillstånd för inrättande eller ändring av avloppsanordning, yttranden till bygglovsavdelningen i samband med bygglov samt beslut om förbud att släppa ut avloppsvatten som ett led i avloppsinventeringen.

För att underlätta arbetet med handläggning av ärenden har anvisningar för handläggning av enskilda avlopp tagits fram. Anvisningarna gör att handläggningen av avloppsärenden för miljö- och hälsoskyddsinspektörerna underlättas, blir likvärdig samt att förutsägbarheten i myndighetsutövandet ökar.

Anvisningar för handläggning av tillståndsbeslut

Miljöavdelningen har tagit fram anvisningar för enskilda avlopp för prövning av tillstånd för att underlätta handläggningen av avloppsärenden och vara vägledande för nämndbeslut och i det delegerade beslutsfattandet.

Enligt de allmänna råden (HVMFS 2016:17) ska hänsyn tas till såväl människors hälsa som till miljön när beslut om enskilda avloppsanordningar fattas. I handläggningen av ett avloppsärende ska det bedömas huruvida platsen är lämplig för en avloppsanordning och vilka krav på rening som ska ställas på anordningen.

Grundkrav på utformning

Enligt de allmänna råden (HVMFS 2016:17) finns dels krav på hur en avloppsanordning ska vara utformad och dels krav på anordningens reningsgrad. Kraven på utformning gäller samtliga anordningar medan kraven på reningsgrad beror på vilken skyddsnivå som anordningen ska klara. Enligt de allmänna råden ska följande krav på utformning gälla för alla enskilda avloppsanordningar. Dessa krav ska kombineras med de krav på reningsgrad som gäller inom aktuellt område.

- Dag- och dräneringsvatten ska inte ledas till avloppsanordningen.
- Avloppsanordningen ska, med undantag för eventuell infiltrerande del, vara tät för att hindra in- och utläckage av vatten.
- Avloppsanordningens funktion ska vara enkel att kontrollera.
- Avloppsanordningen ska vara utformad så att underhåll och service underlättas.
- Avloppsanordningen ska anläggas på ett sådant sätt och på en sådan plats att dess funktion kan upprätthållas under anordningens livslängd.
- Avloppsanordningen ska åtföljas av en drift- och underhållsinstruktion från leverantören som innehåller de uppgifter som behövs för att säkra anordningens funktion.
- Avloppsanordningen ska, i den mån det behövs, vara försedd med larm om det uppstår drift-, eller andra funktionsstörningar. Ett larm bör alltid finnas som varnar innan en sluten behållare för avloppsvatten har blivit full.
- Det ska finnas möjlighet att ta prov på det avloppsvatten som kommer ut från anordningen i annat fall än när avloppsvattnet leds till en sluten behållare.

Det finns ingen möjlighet till att ta prov på utgående avloppsvatten från infiltrationsanordningar. Detta krav bedöms därför enbart gälla icke infiltrerande anordningar.

Inom områden med hög skyddsnivå ska endast avloppsanläggningar där prov kan tas på utgående vatten godkännas. Anordningar med sluten tank ska endast godkännas i specifika

fall där omständigheterna kräver det med hänsyn till mängden vatten som behöver transporteras till reningsverk.

Säkerställande av reningsgrad

I de fall mer avancerad teknik (t.ex. minireningsverk, fällningssteg o dyl.) avses användas ska sökanden kunna uppvisa testresultat för miljöavdelningen vid begäran som visar att anordningen klarar de uppsatta reningskraven. Myndighetsnämnden kan vidare i tillståndet/beslutet ange att anordningens reningsgrad ska undersökas med ett fastställt intervall. Även undersökningens utformning kan preciseras i tillståndet/beslutet. Krav bör också ställas på att ett serviceavtal eller kontrollprogram ska upprättas för avloppsanordningen.

Vad gäller minireningsverk är det av stor vikt att säkerställa att skötseln och tillsynen av verken fungerar, eftersom om detta brister kan i värsta fall reningen utebli.

Kunskapskrav

I de allmänna råden (HVMFS 2016:17) ställs även större krav på entreprenörens sakkunnighet vid installation av anordningar samt fastighetsägarens driftansvar. T.ex. skall entreprenören redovisa till miljöavdelningen på vilket sätt avloppsanläggningen har utförts. Kvalitetsförsäkran samt fotodokumentation och i förekommande fall serviceavtal och/eller kontrollprogram ska sändas till miljöavdelningen vid installation av avloppsanläggning. Fastighetsägaren bär ansvar för skötsel och kontinuerlig kontroll av anläggningen.

Hänsyn i det enskilda fallet

Riktlinjerna är ett vägledande dokument som ska underlätta för handläggare, privatpersoner, entreprenörer och projektörer att i stora drag bedöma vilken typ av krav som kommer att ställas på avloppsanordningarna i olika områden av kommunen. Det är dock av yttersta vikt att poängtera att hänsyn ska tas till de förhållanden som råder i det enskilda fallet i såväl bedömning av tillåtlighet som skyddsnivå. Faktorer som kan påverka ställningstagandet är:

- Förekomst av enskilda dricksvattentäkter (befintliga och planerade)
- Närhet till grundvatten samt grundvattnets riktning
- Förekomst av mindre ytvatten än de som finns med i kartmaterialet
- Närhet till berg
- Topografi
- Markmaterial/genomsläpplighet
- Antalet samt statusen på avloppsanordningar i närheten

Nya och befintliga avloppsanläggningar samt kretsloppsanpassning

Om möjligheten finns skall anslutning till det kommunala avloppsnätet eller väl fungerande gemensamhetsanläggning för avlopp eftersträvas så långt som det är praktiskt och ekonomiskt möjligt, för att få färre utsläppspunkter. Vid tillståndsprövning ska hänsyn tas till antagen "strategi för vatten och avlopp på landsbygden i Båstads kommun" för bedömning om tillstånd ska beviljas inom det aktuella området med hänsyn till utbyggnaden av det kommunala ledningsnätet.

Kretsloppsanpassade lösningar ska alltid väljas vid nyetableringar i närheten av ytvattenförekomster där status är sämre än god med avseende på näringsämnen. Kretsloppsanpassade lösningar är att föredra även för befintliga hus med bristfälliga avlopp inom områden med hög skyddsnivå samt vid nyetableringar inom områden med normal

skyddsnivå eller om det finns risk för förorening av vattentäkter, till exempel inom områden med sammanhållen bebyggelse.

Stoppområden

Oavsett hur effektiv rening en avloppsanordning har finns det vissa platser där det ändå inte är lämpligt att inrätta en anordning. Det kan till exempel gälla nära strandkant, inom vattenskyddsområde, i eller i närhet av naturreservat. För att tillgodose miljöbalkens kretslopps krav tillås inga utsläpp av avloppsvatten från WC vid nybyggnation inom delavrinningsområden som ej uppnår god ekologisk status med avseende på övergödning.

I de fall WC-utsläpp ej godkänns kan exempelvis följande lösningar användas:

- Anslutning till kommunalt VA-nät
- WC med extremt snålspolande toalett (vacuumtoalett) kopplad till slutna tank samt lokal rening av BDT-vatten (Bad-, Disk- och Tvättvatten).
- Torr toalettlösning samt lokal rening av BDT-vatten.

Vid ny-/ombyggnation av bostadshus/komplementbyggnad med indraget vatten Bygglövsavdelningen ska skicka ansökan om bygglov eller anmälan till miljöavdelningen för yttrande vid ny-/ombyggnation om fastigheten är belägen utanför verksamhetsområde för kommunalt avlopp. Miljöavdelningen ska göra en bedömning gällande befintlig avloppsanläggning eller vid nybyggnation, om möjlighet att lösa avloppsfrågan på fastigheten bedöms som möjlig. Innan slutbesked kan lämnas av bygglövsavdelningen och byggnaden får tas i bruk ska avloppsanordningen vara färdigställd samt godkänd av miljöavdelningen.

Bedömningsunderlag

Riktlinjerna ska anpassas till de bestämmelser som påverkar dess tillämpning, exempelvis vattenmyndigheternas klassificering av vattenförekomster, skyddsföreskrifter för naturreservat och tillkomsten av vattenskyddsområden. Då nya områden utses som dricksvattentäkter eller naturreservat (såväl nutida som framtida), eller då skyddsföreskrifter för befintliga skyddsområden ändras, ska dessa förändringar införas i riktlinjerna och ligga till grund för bedömningen av de krav som ställs.

Med hjälp av det kartmaterial som Tekis/GIS tillhandahåller, kan handläggaren få en första indikation på vilka krav som bör ställas på den enskilda avloppsanordningen. Kartmaterialet är dock inte precist och visar inte alla faktorer som ska ingå i bedömningen. Det är viktigt att varje enskilt fall bedöms för sig och i sin helhet.

Tidsbegränsning

Tillstånd tidsbegränsas generellt till 20 år. Därefter ska den som brukar anläggningen visa att anläggningen fortfarande uppfyller miljöbalkens krav innan ytterligare tillstånd ges.

Miljösanktionsavgift

Av 3 kap 1 § förordningen (2012:259) om miljösanktionsavgifter gäller att en miljösanktionsavgift ska betalas för överträdelse av 13 § i förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Detta gäller både för privatpersoner samt näringsidkare.

Rimlighetsavvägning

I varje enskilt fall ska även en rimlighetsavvägning, enligt 2 kap. 7 § miljöbalken, göras. Nyttan av skyddsåtgärderna ska vägas mot kostnaderna för dessa.

Aktiv tillsyn av enskilda avlopp

Det finns både forskning och praktisk erfarenhet som pekar på att det framförallt är en aktiv tillsyn med hjälp av miljöbalkens regelverk med till exempel föreläggande om åtgärder eller förbud, tillsynsavgifter etc. som lett till högre åtgärdstakt i kommunerna.

Forskningen visar också att fastighetsägare framförallt motiveras till att åtgärda sina bristfälliga enskilda avlopp om de upplever att de behandlas rättvist, till exempel att beslut om att släppa ut avloppsvatten gäller alla med undermåliga enskilda avlopp i ett visst område, att de har förstått orsak och verkan av avloppsutsläppen, att de lämnas ett visst handlingsutrymme för att åtgärda avloppet och att de känner tilltro till att de gör rätt åtgärd. Det innebär att tillsynen måste utformas både rättssäkert, effektivt, informativt och stöttande.

Sedan slutet av 2012 har 450 enskilda avlopp inventerats i Båstads kommun. Det är 23 % av den totala andelen enskilda avlopp som ska inventeras, som beräknas uppgå till 2 000. De återstående 700 avloppen som inte ska inventeras har antingen nyare enskilda avlopp eller kommer kunna ansluta avloppet till det kommunala avloppsledningsnätet inom en snar framtid enligt Strategin för vatten och avlopp på landsbygden i Båstads kommun. Enligt strategin ska ingen aktiv tillsyn bedrivas inom de områden där utbyggnad av kommunalt avloppsnät planeras inom 10 år.

För att uppnå de krav som ställs på kommunen behöver åtgärdstakten, och därmed den aktiva tillsynen öka. En ny effektivare inventeringsmetodik har tagits fram av Havs- och vattenmyndigheten och bygger på ovan forskningsstudier. Den nya inventeringsmetodiken har implementerats i Båstads kommun och ska framöver fortsätta att användas för en effektivare inventering.

Anvisningar för avloppsinventering

Miljöavdelningen skall kontinuerligt inventera och ställa krav på befintliga bristfälliga avloppsanläggningar. Inventering inom områden med hög skyddsnivå samt inom avrinningsområden för vattenförekomster med status som är sämre än god med avseende på näringsämnen ska prioriteras i första hand. Befintliga anläggningar som inte klarar de nya reningskraven skall åtgärdas eller bytas ut mot godkända avloppslösningar.

Handläggningsrutiner för avloppsinventering

Samtliga fastigheter som ingår i ett inventeringsområde kommer att få ett informationsbrev där det framgår att miljöavdelningen planerar att göra en inspektion av avloppet på den aktuella fastigheten. Tillsammans med informationsbrevet ska en enkät med frågor gällande avloppets status ifyllas av fastighetsägaren/fastighetsägarna och skickas till miljöavdelningen. I informationsbrevet ska det tydligt framgå vilka krav som ställs på enskilda avloppsanläggningar.

Fastighetsägaren/fastighetsägarna ska ges möjligheten att undgå ett tillsynsbesök om denne planerar att åtgärda det bristfälliga avloppet inom en utsatt tid och meddela miljöavdelningen detta. Efter att det kommit miljöavdelningen till känna att fastighetsägaren planerar att åtgärda sitt enskilda avlopp, har fastighetsägaren/fastighetsägarna 3 månader på sig med att inkomma med en komplett ansökan/anmälan om inrättande av avloppsanordning. Inkommer ingen komplett ansökan/anmälan inom denna tid ska avloppsinventeringen fortskrida med eventuellt tillsynsbesök.

Vid eventuellt tillsynsbesök får fastighetsägaren efter inspektionen en inspektionsrapport där det framgår om anläggningen bedöms uppfylla gällande lagkrav eller inte. I de fall där reningen av avloppsvattnet bedöms som otillräcklig, skickas i samband med detta ett beslut om förbud att släppa ut avloppsvatten som träder i kraft inom viss tid beroende på anordningens brister, skyddsnivå samt belastning.

Bedömningsgrunder för undermåliga enskilda avlopp

Vid bedömning av åtgärds tid för ett bristfälligt enskilt avlopp ska hänsyn tas till avloppsanordningens brister, skyddsnivå samt belastning. Nedan bedömningsunderlag med åtgärds tid ska tas i beaktning vid beslut om förbud att släppa ut avloppsvatten, en bedömning ska dock alltid göras i det enskilda fallet.

Åtgärds tid: Från 1 månad till 6 månader

- Permanent- och fritidshus med WC som saknar slamavskiljning och släpper avloppsvattnet direkt eller via dräneringsledning till ytvatten eller grundvatten
- Avlopp som medför omedelbara miljö- och hälsorisker. Exempelvis avlopp som orsakar/kan orsaka förorening av annans dricksvattentäkt än den egna eller innebär stor påverkan på badvatten eller andra känsliga ytvatten

Åtgärds tid: Från 6 månader till 1 år

- Permanent- och fritidshus med WC som saknar längre gående rening än slamavskiljning och släpper avloppsvattnet direkt eller via dräneringsledning till ytvatten
- Permanent- och fritidshus med WC där den efterföljande reningen är okänd av både fastighetsägare och miljöavdelningen
- Permanent- och fritidshus med WC där slamavskiljaren saknar T-rör eller visar kraftigt nedsatt funktion
- Permanent- och fritidshus med WC där avloppsanordningen påvisar uppenbart nedsatt funktion. T.ex. en vattenmättad infiltration

Åtgärds tid: Från 1 år till 3 år

- Permanent- och fritidshus med WC där sjunkbrunn, stenkista eller infiltrationsledning används som efterföljande rening
- Permanent- och fritidshus där tillstånd för avloppsanordning saknas eller har gått ut

Åtgärds tid: Från 3 år till 4 år

- Permanent- och fritidshus med avloppsanordning som saknar längre gående rening än slamavskiljning för BDT-vatten och släpper avloppsvattnet direkt eller via dräneringsledning till ytvatten

Åtgärds tid: Från 4 år till 5 år

- Övriga avloppsanordningar där påverkan på avloppsanläggningen bedöms ha måttligare men inte försumbar betydelse för grundvatten eller ytvatten

Vid mindre avvikelser där man för närvarande inte bedömer att krav på åtgärd behöver drivas ska avvikelsen påpekas i inspektionsrapporten och att åtgärd bör vidtas.

Avgift

Miljöavdelningens tillsynsarbete sker genom en av kommunfullmäktige fastställd avgift på 1,5 timme. Om fastighetsägare efter informationsutskick själv väljer att åtgärda sitt avlopp och inkommer med en komplett ansökan/anmälan om inrättande av avloppsanordning inom tre månader tas ingen avgift för tillsyn ut. För handläggning av ansökan/anmälan tas avgift enligt gällande taxa.

Vite

Om fastighetsägaren inte vidtagit åtgärder inom utsatt tid ska fastighetsägaren få ett beslut med vite om att utsläpp av avloppsvatten från fastigheten förbjuds efter 2-6 månader (vintersäsongsanpassning) om avloppsanläggningen inte uppfyller reningskraven enligt NFS 2006:7. Vitets storlek bestäms av hur dyr åtgärden beräknas bli.

Dispens

Dispens från krav på åtgärd kan ges vid särskilda skäl så som åldersskäl, där fastighetsägaren/fastighetsägarna överstigit en ålder på 75 år eller då fastigheten är till salu. Kraven på åtgärd ska inskrivas i fastighetsregistret. Dispensen upphör omedelbart att gälla vid uthyrning av fastigheten eller vid ägarbyte.

Skälighetsavvägning

I varje enskilt fall ska en skälighetsavvägning, enligt 2 kap. 7 § miljöbalken, göras. Nyttan av skyddsåtgärderna ska vägas mot kostnaderna för dessa.